

Jens Kjærbøl, cand.pharm.

Offentliggjort som klumme på Netavisen 180Grader.dk
<http://www.180grader.dk/Politik/zwei-soft-ice>

Zwei soft-ice

Hvad betyder globalisering sprogligt set. At flere skal lære flere fremmedsprog. Eller at flere kan nøjes med at lære engelsk, men på et højere niveau. Og vil engelsk forblive det globale sprog?

Direktøren for Dansk Sprognævn, Sabine Kirchmeier-Andersen, lagde for to år siden (P1) en dæmper på begejstringen for engelsk med vurderingen: Det er ikke til at vide, om kinesisk i fremtiden bliver det internationale sprog.

Kinesisk (mandarin) som det internationale sprog er dog helt udelukket. Godt nok er kineserne verdens største befolkning, men de udgør kun ca. 20% af verdens befolkning. Dertil kommer, at kineserne har valgt at være tro mod deres tusindårige maleriske skriftsprog. Dermed er det udelukket, at resten af verden vil acceptere kinesisk som det internationale sprog – det ville kræve dobbelt arbejde at lære det i sammenligning med engelsk. Og Kinas tvillingekonkurrent Indien, med engelsk som officielt sprog, har en næsten lige så stor befolkning og vil aldrig forære Kina en sådan konkurrencefordel.

På vores universiteter undervises der i vidt omfang på engelsk. Det har fået ledende sprogfolk til at påpege, at en del lærere og studerende hyppigt mangler forudsætninger for sproglig præcision og nuancering. Det indikerer, at engelskundervisningen i folkeskolen og gymnasiet bør intensiveres. Heri er Dansk Industri (DI) enig. I DI's undersøgelse af de ansattes sprogkompetencer "Mere end sprog" (26/10-09) konstateres det: "Men ikke alle taler godt nok engelsk."

I det almene gymnasium er det kun obligatorisk at lære engelsk på B-niveau. Handelsgymnasiet er der imod præget af mere udsyn og fremsyn. I handelsgymnasiet skal alle have engelsk på A-niveau.

Det er altid så nemt, at foreslå et fag i folkeskolen opgraderet. Men der er fagtrængsel. Det valgfrie fag tysk bør afskaffes og erstattes af engelsk på udvidet niveau. Fordi tysk, et ellers flot sprog, ikke længere har tidligere tiders betydning. Nu om dage springer vi Tyskland over med fly, når vi tager sydpå. Vi har kun et lille grænsestykke fælles med Tyskland. Vi ser næsten aldrig tyske film. Og frem for alt fordi alle tyske elever lærer engelsk i skolen. Vi kan tale engelsk med et flertal af tyskerne, og dette flertal er voksende. Maskinoversættelse dansk-tysk og omvendt er i sin vorden og lige nu af begrænset værdi. Men der er næppe nogen tvivl om, at den vil blive væsentlig bedre i de kommende år.

Tre år med tysk i folkeskolen gør det ikke muligt at kommunikere på tysk. I kronikken "Sprog ta'r tid" (Sprogforum, for sprog- og kulturpædagogik Jan. 2000 nr. 16) skriver Kirsten Haastrup, Professor, dr. ling.merc. et lic.pæd. : "... at når talen er om at lære fremmedsprog i et klasseværelse, skal vi tænke i hundredevis om ikke tusindvis af undervisningslektioner."

Trods dette faktum skriver undervisningsministeriet i publikationen "Fælles Mål - 2009": "Slutmål for tysk efter 9. klassetrin: "Anvende tysk som kommunikationsmiddel i mødet med tysktalende."

Et flertal af en ungdomsårgang fortsætter ikke med tysk efter folkeskolen. Uden vedligeholdelse falder den beskedne tyskkompetence hastigt. Efter fem år er så meget glemt, at det ikke rækker til stort mere end at købe zwei softice på en rasteplads i Tyskland.

Dansk Industri erklærer, at de mangler folk med tysk på højt niveau. Og derfor anbefaler DI, at alle elever i folkeskolen skal lære tysk. Lidt mærkeligt! I 2009 havde Danmark 4,9% arbejdsløse cand. mag.'ere i tysk (tlf.-oplysning fra AAK).

80 procent af eleverne i folkeskolen lærer nu tysk mod tidligere 90%.

Før gymnasireformen havde omkring 70 pct. af en gymnasieårgang tysk. Nu er det halvdelen. For få år siden havde 200 studerende af en seminarieårgang valgt tysk, nu er det kun 100.

Disse kendsgerninger får DI til at bruge dramatiske overskrifter på deres hjemmeside: "Tab af tysk er et stort tab for Danmark" og "Dødsstødet for tysk". Forfatteren bag hjemmesiden har tydeligvis ikke 'tilstræbt objektivitet' som sit mål.

DI's oplysning "Danmark har stadig den største samhandel med det store land mod syd" er blevet brugt af mange fortalere for obligatorisk tysk.

Men når Danmark handler med 200 lande bliver den gennemsnitlige handelsandel en halv procent, så "største samhandel" siger ikke ret meget. Det havde været mere reelt at fortælle, at eksporten til Tyskland udgør 16% af vores samlede eksport (regner man Østrig og Schweiz med bliver andelen knapt 18%). En procentandel, som har været markant faldende over de sidste 10 år. En procentandel som med meget stor sandsynlighed vil falde yderligere over de næste 10 år, i takt med at vores handel med de hastigt voksende økonomier Kina og Indien vokser.

Er det etisk rigtigt at spore alle elever ind på at lære tysk i folkeskolen ved hjælp af selektiv information, når et stort flertal aldrig får brug for den tre-årige indsats?

På EU's hjemmeside bekendtgøres det at: "EU har sat sig det ambitiøse mål, at borgerne skal kunne udtrykke sig flydende på to sprog ud over deres modersmål." En målsætning som betegnes som "ambitiøs, men ikke urealistisk."

Det sprogkrav er ren selvforherligelse. EU-politikere og embedsmænd er generelt folk med større boglig uddannelse og sprognemme. De får vedligeholdt og endda udviklet deres sprogkompetencer i deres daglige arbejde. Det er simpelthen urealistisk og totalt urimeligt og unødvendigt at forlange, at alle EU-borgere skal beherske to fremmedsprog.

Ikke desto mindre bliver EU's krav bakket op i rapporten "Sprog til Tiden"(april 2008) udarbejdet af et udvalg nedsat af kulturministeriet.

"Udvalget anbefaler, at tysk sprog bliver obligatorisk 2. fremmedsprog i folkeskolen efter engelsk."

I efteråret 2009 råbte tysklærerne vagt i gevær på baggrund af den faldende interesse for at lære tysk.

Tyskfagene på KU, CBS og RUC arrangerede sammen med Den Tyske Ambassade en konference, 'Tysk nu!' På KU-hjemmesiden "Flersprogethed i fare i Danmark" oplyses: "Konferencen samlede mere end 250 tyskeksperter, politikere, kulturpersoner, studerende, forskere og undervisere fra folkeskolen til universitetet." Konferencen nåede frem til følgende anbefalinger:

"At 2. fremmedsprog gøres obligatorisk i folkeskolen," og at sprogpolitiken skal "leve op til Europarådets afgørelse om, at mindst to fremmedsprog skal indgå obligatorisk i den almene skoleuddannelse."

Talsmanden for "Tysk nu!", institutleder og professor i tysk Jens Erik Mogensen, skrev sammen med 5 kolleger i kronikken "Hvad skete der lige med tysk?" (Pol 21/10-09): "Manglende kontinuitet mellem de forskellige niveauer fra ungdomsuddannelse til universitet skærer 'fødekæden' i tyskuddannelsen over med den konsekvens, at uddannelse i sprog på højeste niveau er truet."

I fødekæden folkeskole-gymnasium-universitet skal folkeskoleeleverne altså agere fødegrundlag!!

For snart en snes år siden havde jeg midlertidigt arbejde ved en vejentreprenør. Ved en firmafest for vores sjak deltog to hollandske gæster. To af os kunne tale med hollænderne på engelsk. Sjakformanden og fire maskinførere kunne overhovedet ikke tale med hollænderne - heller ikke efter at vi havde fået noget at drikke. Den ene hollænder var endda en kvinde.

Andelen af danskere, som ikke engang har eet brugbart fremmedsprog, er formentlig identisk med de knapt 20%, som ikke har brugbare læsefærdigheder i dansk.

Det burde have høj prioritet i Danmarks sprogpolitik, at eleverne allerede i folkeskolen får lært engelsk på brugerniveau.

Tysklærernes talsmand fra 'Tysk nu!' konferencen" er dog af en anden mening.

"Skoleeleverne behøver ikke at kunne tale flydende engelsk" skrev tyskprofessoren i overskriften på et debatindlæg (Pol 9/1-10).

Vil det lykkes den sproglige elite at styre Danmarks sprogpolitik?

Med Internettet og det globale sprog engelsk vil der blive knyttet flere og flere personlige forbindelser over grænser uanset afstand. Engelsk er i parløb med Internettet den stærkeste sikring mod fremtidige krige. Visse politikeres kolde magtlogik og evt. dæmoniseringstiltag som krigsforberedelse vil støde på mere og mere modstand i deres befolkninger.